



Wmo 2015 Zachte landing Hulp bij het Huishouden?

Nederland staat aan de vooravond van een fundamentele verandering van de wijze waarop de zorg en ondersteuning aan haar burgers wordt georganiseerd. De hervorming kent een forse financiële opgave. Zo wordt de vergoeding die gemeenten ontvangen voor Hulp bij het Huishouden door het kabinet vanaf 2015¹ gekort. Vaak wordt hierbij gesproken over 40% korting, maar de uiteindelijke korting is afhankelijk van bijvoorbeeld transitiegelden die beschikbaar worden gesteld. Wat wel vaststaat is dat de korting een flinke impact heeft op de werkgelegenheid voor medewerkers Hulp bij het Huishouden. Gemeenten, werkgevers in de zorg, vakbonden en brancheorganisaties buigen zich al geruime tijd over deze vraag, maar concrete oplossingen blijven nog uit. Wij merken dat de onzekerheid (en onduidelijkheid) over de wijze waarop individuele gemeenten invulling willen geven aan Hulp bij het Huishouden na 1 januari 2015 het (gezamenlijk) uitwerken van oplossingen bemoeilijkt. Ondertussen begint de tijd te dringen. Gemeenten bepalen lokaal de marktordening binnen deze beroepsgroep en met een blijvende onzekerheid ligt een ontslagronde voor medewerkers Hulp bij het Huishouden in het verschiet. Graag doen wij een aantal handreikingen om dit gezamenlijk te voorkomen.

Toekomstbestendige oplossingen voor een 'zachte landing'

Budget per cliënt

In een toekomstbestendige manier van werken is het gewenst dat niet langer het aanbod (het aantal uren Hulp bij het Huishouden) leidend is, maar het resultaat. Een budget per cliënt betekent dat er niet langer wordt afgerekend op basis van een aantal gewerkte uren bij een cliënt, maar op basis van het te bereiken resultaat. Op deze wijze wordt concreet invulling gegeven aan de kanteling en zelfredzaamheid gestimuleerd. Door niet langer te werken met een tarief per uur, maar met een budget per cliënt is het bovendien mogelijk om het resultaat centraal te stellen en tevens een besparing te realiseren. Onze ervaring heeft geleerd dat de klanttevredenheid bovendien een positieve impuls krijgt.

TSN Thuiszorg past deze manier van werken nu al concreet toe binnen de Drechtsteden gemeenten, gemeente Staphorst, Zwartewaterland, Veenendaal, Rhenen, Woudenberg, Veendam, Pekela en Menterwolde. De ervaringen in deze gemeenten zijn zeer positief te noemen. Het doorvoeren van de kanteling krijgt een nieuwe impuls, terwijl tegelijkertijd daadwerkelijk budgetbeheersing wordt gerealiseerd zonder dat het uurloon van de medewerkers Hulp bij het Huishouden onder druk staat.

Algemene voorziening

In de nieuwe Wmo is Hulp bij het Huishouden geen onderdeel meer van de compensatieplicht, maar van de maatwerk-

regeling gericht op zelfredzaamheid². De maatwerkregeling in de nieuwe Wmo is gericht op het voeren van een gestructureerd huishouden. Dit heeft als consequentie dat Hulp bij het Huishouden in de nieuwe situatie als individuele maatwerkvoorziening waarschijnlijk alleen nog verstrekt wordt aan Multi probleemgevallen, in andere gevallen kan Hulp bij het Huishouden bijvoorbeeld als algemene (schoonmaak)voorziening worden aangeboden. Door het organiseren van een dergelijke voorziening bestaat er een 'vangnet' voor de burger en blijft er zicht op werkgelegenheid voor de huidige groep medewerkers Hulp bij het Huishouden.

Voorbeelden van gemeenten waar TSN Thuiszorg Hulp bij het Huishouden nu al als algemene voorziening uitvoert zijn Coevorden, Emmen en Rotterdam. De eerste resultaten in deze gemeenten zijn positief te noemen. Door het daadwerkelijk implementeren van een nieuwe werkwijze is aangetoond dat budgetbeheersing, klanttevredenheid en medewerkertevredenheid goed samengaan.

Praktische begeleiding

Tegelijkertijd bieden onze medewerkers Hulp bij het Huishouden ook de kans om een toekomstbestendige invulling van de Wmo vanaf 1 januari 2015 te realiseren. TSN heeft de huidige Begeleiding Thuis (BT) ontvlochten en in de vorm van modules opnieuw opgebouwd. De praktische modules vullen wij in met specifiek opgeleide medewerkers Hulp bij het Huishouden. Het mes snijdt hier aan meerdere kanten. Onze medewerkers komen al achter de voordeur, er kan een natuurlijke combinatie met Hulp bij het Huishouden worden gemaakt.

Daarnaast biedt de modulaire opbouw gemeenten een financieel voordeel. Door binnen deze modules te werken met opgeleide medewerkers Hulp bij het Huishouden wordt de uitvoering van de begeleiding binnen de Wmo betaalbaar gehouden. Niet in de laatste plaats biedt TSN Thuiszorg haar medewerkers Hulp bij het Huishouden met deze werkwijze perspectief op de arbeidsmarkt.

De afgelopen periode is TSN Thuiszorg in 12 gemeenten een experiment 'Praktische Begeleiding' gestart. Verdeeld over deze experimenten zijn 70 medewerkers Hulp bij het Huishouden ingezet die met succes de opleiding Praktische Begeleiding binnen TSN Thuiszorg hebben afgerond. De experimenten leveren waardevolle informatie over de wijze waarop straks Praktische Begeleiding daadwerkelijk vernieuwend en aantoonbaar succesvol kan worden ingezet. Het is nog te vroeg om concrete resultaten te benoemen. De eerste ervaringen laten een positief beeld zien. Er is een afname in professionele inzet te zien en een toename van de zelfredzaamheid.

Wmo 2015 vraagt om samenwerking

De inkoop binnen het sociale domein vraagt om een strategie van samenwerking. Het financieel belang is groot, 55% van de gemeentelijke uitgaven vallen straks binnen het sociale domein. Daarnaast is het toeleveringsrisico hoog, continuïteit van ondersteuning aan (kwetsbare) burgers moet zijn geborgd. Ook vanuit de inkoop is samenwerking een voor de hand liggende strategie. Als we de Kraljic-matrix³ erbij halen dan zien we dat het hier gaat om 'strategische producten' waarbij samenwerking het belangrijkste element is. Dit sluit naadloos aan op de praktijk waarin gemeenten meer dan ooit gezamenlijk met andere partijen (mantelzorgers, vrijwilligers en zorgaanbieders) vorm moeten geven aan het sociale domein. Samenwerking zou dan ook een belangrijke moeten plaats innemen bij de inkoop.

Een gemeente heeft onlangs het schoonmaken van haar panden gegund aan het Wsw-bedrijf. Door zogenoemd "sociaal aan te besteden" worden nieuwe arbeidsplaatsen, leer- stage- en/of werkplekken gerealiseerd. Directe consequentie van het gunnen aan het Wsw-bedrijf is echter dat 14 medewerkers van de vertrekkende schoonmaakorganisatie ontslag krijgen en op straat staan. Intern is er geen vervangend werk en het Wsw-bedrijf kent geen verplichting om de medewerkers over te nemen. Had de gemeente in samenwerking met de schoonmaakorganisatie geen nieuwe arbeidsplaatsen, leer- stage- en/of werkplekken kunnen realiseren zonder dat er gedwongen ontslagen waren gevallen? Helaas is deze vraag niet vooraf gesteld.

TSN Thuiszorg

Twentepoort Oost 22 | Postbus 510 | 7600 AM Almelo
www.tsnthuiszorg.nl | www.onderwegnaar2015.nl

Openbaar aanbesteden verplicht?

Een belangrijke vraag die bij samenwerking beantwoord moet worden is de vraag of gemeenten alles openbaar moeten aanbesteden. Dit kan immers een flinke drempel opwerpen om continuïteit in de werkgelegenheid voor de huidige medewerkers Hulp bij Huishouden te realiseren. Mr. A.E. (Antoine) Broesterhuizen⁴ geeft uitsluitel: "nee, daartoe zijn zij niet verplicht. Zowel maatschappelijke ondersteuning als huishoudelijke verzorging vallen onder de reikwijdte van de Wmo: de Wet maatschappelijke ondersteuning". Ook Mr. Tim Robbe⁵ komt tot dezelfde conclusie: "Het aanbesteden van zorg is een "2B dienst" en bij een 2B Dienst hoeft geen volledige EU-procedure gevolgd te worden, dus meerdere vormen van aanbesteden zijn mogelijk". Bovendien opent dit de weg om bestaande Wmo-contracten, die niet meer verlengd kunnen worden, te vernieuwen. Dit alles geeft gemeenten volop mogelijkheden om niet (Europese) inkoopregels, maar vanuit de inkoopbehoefte, samenwerking binnen het sociale domein centraal te stellen. Het wetsvoorstel Wmo 2015 voorziet bovendien, als uitwerking van de afspraken uit het zorgoverleg, af te zien van het uitschrijven van een aanbesteding⁶. Dit wordt ook ondersteund door de nieuwe Europese Aanbestedingsrichtlijn, die op 11 februari 2014 is aangenomen, waarin sociale diensten een aparte positie heeft gekregen.

Zachte landing door samenwerking

Zoals geschetst staan we samen aan de vooravond van een fundamentele verandering die veel onzekerheid met zich meebrengt. Een groot gedeelte van deze onzekerheid kan worden weggenomen als gemeenten en zorgaanbieders goed samenwerken. Als voorbeeld noemen wij de gemeente Eindhoven⁷, maar ook gemeente Rotterdam die met het eerste lokale zorgakkoord een zogenaamde 'Gouden Standaard'⁸ heeft gemaakt. Wij zijn er van overtuigd dat elke gemeente kan zorgen voor een zachte landing in 2015. Een aantal oplossingen hebben we bovenstaand al benoemd. Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid voor burgers/cliënten en medewerkers gaan wij graag zo snel mogelijk met u in gesprek om samen tot concrete oplossingen te komen.

1 VNG Brief aan leden 'Overgangsrecht en besparingsopgave Wmo HH' oktober 2013.

2 Prof. Dr. Jan Telgen, Universiteit Twente 'Opdrachtgeverschap in het sociaal domein' februari 2014.

3 Nevi 'Contractvormen en de Kraljic-matrix', <https://www.nevi.nl/sites/default/files/kennisdocument/INP-CON-kre-042-bl.pdf>.

4 Mr. A.E. (Antoine) Broesterhuizen is advocaat en gespecialiseerd in (Europees) Aanbestedingsrecht, Civiel bouwrecht en Projectontwikkeling. Daarnaast is hij co-auteur van de Aanbestedingswet in de serie Tekst & Commentaar.

5 Mr. Tim Robbe, Bestuurlijk aanbesteden 2.0, augustus 2013.

6 Memorie van Toelichting Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (concept/versie 16 augustus 2013).

7 Gemeente Eindhoven, februari 2014 <http://www.eindhoven.nl/actueel/nieuws/Intentieverklaring-hulp-bij-het-huishouden-ondertekend.htm>.

8 AD, donderdag 5 maart 2014 'Eerste akkoord in de zorg'.